

Rapportage soortgericht onderzoek vleermuizen i.v.m. bomenkap Kelvinstraat te Amersfoort

Projectgegevens

Opdr. gvr.: Buro Boot
Betreft: Vervolgonderzoek vleermuizen
Opgest.: M. IJmker MSc, ecooloog
Contact: mossink@deslijpkruik.nl

Project: 23BOO03
Locatie: Kelvinstraat, Amersfoort
Uitvoering: De Slijpkruik Ecologie B.V.
Datum: 24-10-2023

1. Aanleiding en doel

Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar verblijfplaatsen van vleermuizen, uitgevoerd bij twee bomen aan de Kelvinstraat te Amersfoort. De onderzoekslocatie betreft een deel van een woonwijk in het zuiden van de bebouwde kom van Amersfoort (afbeelding 1.1 & 1.2). De initiatiefnemer is voornemens om het terrein tussen de Bosweg, Réamurstraat en Fahrenheitstraat te herontwikkelen. Hiervoor is kap van enkele bomen noodzakelijk. Adviesbureau ATKB heeft een quickscan uitgevoerd om de mogelijke effecten van de ingreep op de beschermde natuurwaarden in kaart te brengen (ATKB, kenmerk 20221856).

Uit de quickscan is gebleken dat twee van de te kappen bomen potentieel geschikt zijn als rust- en voortplantingsplaats voor vleermuizen, door de aanwezigheid van holtes. Nog twee andere bomen zijn in de quickscan beschreven als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen, maar de westelijke van deze twee bomen bleek bij nadere inspectie ongeschikt te zijn voor vleermuizen (geen doorlopende holte met voldoende ruimte) en de oostelijke bleek zich buiten het plangebied te bevinden en blijft behouden. De twee onderzochte, voor vleermuis geschikte bomen kunnen als zomer-, paar-, en kraamverblijfplaats functioneren voor verschillende vleermuissoorten die in de omgeving voorkomen. Te verwachten soorten zijn volgens de quickscan de ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. De gebouwbewonende laatvlieger kan wel in de omgeving voorkomen, maar in Nederland zijn nagenoeg geen verblijfplaatsen in bomen bekend. Doordat de bomen geschikt zijn als verblijfplaats voor genoemde soorten, kunnen de geplande werkzaamheden leiden tot aantasting of vernieling van jaarrond beschermde nest- of verblijfplaatsen van beschermde soorten. Dit zou een overtreding van de Wet Natuurbescherming (Wnb) betekenen. Het nader onderzoek is uitgevoerd om vast te stellen of kap van de bomen leidt tot overtredingen ten opzichte van de Wnb waarvoor vervolgstappen in de vorm van mitigerende/compenserende maatregelen en/of een ontheffing nodig zijn.

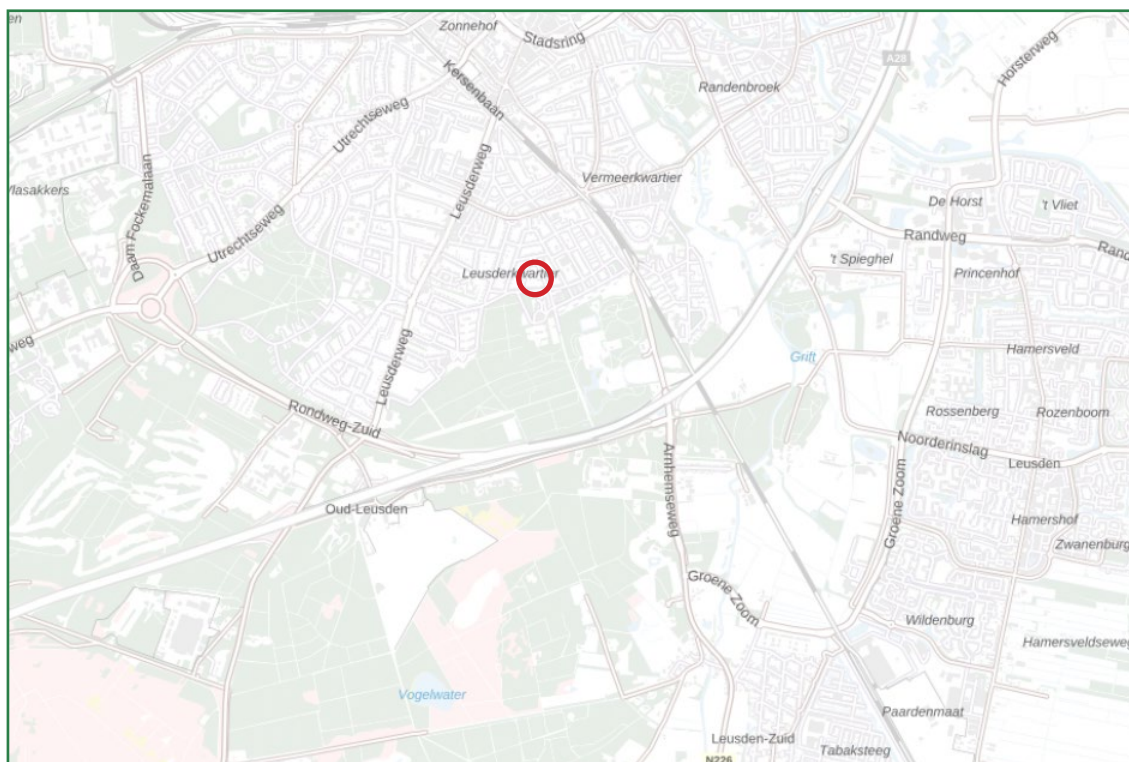
In dit rapport volgt een beschrijving van de werkwijze, gevolgd door resultaten en advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen.

2. Methode vleermuisonderzoek

Om vast te stellen of vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van de bomen als verblijfplaats is gericht onderzoek uitgevoerd naar vaste rust- en verblijfplaatsen conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2021 (opgesteld door o.a. Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging). Dat wil zeggen vier gerichte, nachtelijke veldbezoeken in geschikte periodes (2x tussen 15 mei -15 juli voor zomer-/kraamverblijfplaatsen en 2x tussen 15 augustus- 15 september voor paarverblijfplaatsen) en bij gunstige weersomstandigheden om aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen te onderzoeken.

Op de onderzoekslocatie zijn vijf gerichte vleermuisinventarisaties uitgevoerd (zie tabel 2.1). Voor het onderzoek zijn de richtlijnen van het meest recente Vleermuisprotocol (versie 2021) gevolgd. De inventarisaties zijn uitgevoerd door D. Thijsen, ecooloog en tevens vleermuisdeskundige van

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied (rode cirkel) in het stedelijk gebied van Amersfoort.
 Bron: Pdok Viewer BRT achtergrondkaart (app.pdok.nl/viewer).

Afbeelding 1.2: Luchtfoto van de projectlocatie, met de onderzochte bomen in rood omlijnd kader. In gele kaders de twee andere bomen die in de quickscan zijn beschreven, maar waarbij vervolgonderzoek niet nodig bleek.
 Bron: Pdok viewer luchtfoto (app.pdok.nl/viewer)

bureau 'De Slijpkruik Ecologie B.V.'. De inventarisaties zijn uitgevoerd door 1 persoon per ronde, omdat beide bomen dicht genoeg bij elkaar stonden om het plangebied voldoende te kunnen overzien (ten minste 75% conform het Vleermuisprotocol). Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een zogenaamde batdetector met opnamefunctie (Batlogger M, & Echometer Touch 2 Pro met opname functie), verrekijker en zichtwaarnemingen.

Tabel 2.1: Overzicht inventarisatiemomenten vervolgonderzoek vleermuizen bomen Kelvinstraat Amersfoort.

Datum	Periode-Temp-Weer	Doel inventarisatie
13-06-2023	22:00-00:30, 20 °C, helder, 1 Bft	Vleermuis zomer-kraamverblijf
14-06-2023	02:20-05:20, 18 °C, helder, 1 Bft	Vleermuis zomer-kraamverblijf
14-07-2023	02:30-05:30, 13 °C, licht bewolkt, 1 Bft	Vleermuis zomer-kraamverblijf
24-08-2023	22:45-01:45, 21 °C, bewolkt, 2 Bft	Vleermuis paarverblijf
15-09-2023	04:15-07:15, 14 °C, bewolkt, 1 Bft	Vleermuis paarverblijf

3. Resultaten inventarisaties

3.1 Verblijfplaatsen vleermuizen

Tijdens de inventarisaties zijn de soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen binnen en in de directe omgeving van het plangebied. Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld in de bomen. De voorgenomen activiteiten leiden daarom niet aantasting van beschermde rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Tijdens de inventarisatierondes naar zomer- en kraamverblijfplaatsen werden foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen in de omgeving van de bomen en boven de gazons. Bij deze inventarisaties zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen in de bomen. Ook werd geen zwermgedrag of ander gedrag dat kan duiden op een verblijfplaats vastgesteld, waardoor met voldoende zekerheid is vastgesteld dat de bomen geen functie heeft als zomer- of kraamverblijfplaats voor vleermuizen. De waargenomen vleermuisactiviteit tijdens deze inventarisatierondes betrof met name foerageergedrag van gewone dwergvleermuis en laatvliegers boven de grasvelden in de buurt van de bomen. Met name tijdens de eerste avondronde was het aantal laatvliegers opvallend hoog, met tot wel 5 exemplaren tegelijk. Ook rond de onderzochte bomen zelf werd enkele malen foerageergedrag van gewone dwergvleermuizen waargenomen. Daarnaast werden enkele passerende laatvliegers waargenomen. In de ochtend van 14 juni is een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis waargenomen buiten het plangebied, namelijk in een appartementengebouw ten oosten van de onderzochte bomen. Hier vloog ongeveer 20 minuten voor zonsopkomst één exemplaar in. Het betreft een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Bij de inventarisatierondes naar paarverblijfplaatsen is binnen, en in de directe omgeving van, het plangebied geen balts van vleermuizen waargenomen. Aan het begin van de najaarsronde van 24 augustus is enkele malen de sociale roep van gewone dwergvleermuis waargenomen boven het grasveld ten westen van de onderzochte bomen, maar dit zette zich niet voort in een relatief constante roep binnen hetzelfde vliegpatroon rond de bebouwing. De onderzochte bomen waren duidelijk geen onderdeel van het territorium. Om deze redenen is met voldoende zekerheid vastgesteld dat de bomen niet door vleermuizen gebruikt worden als paarverblijfplaats. Net als bij de inventarisaties naar zomer- en kraamverblijfplaatsen bestond de waargenomen vleermuisactiviteit voornamelijk uit foerageergedrag van gewone dwergvleermuizen boven de grasvelden en bomen (inclusief de onderzochte bomen) rond het plangebied. Daarnaast werd een enkele laatvlieger passerend waargenomen.

3.2 Foerageergebied en vliegroutes vleermuizen

De onderzochte bomen worden gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuizen, maar het waargenomen foerageergedrag was in de meeste gevallen relatief vluchtig. De waargenomen vleermuizen foerageerden namelijk vooral boven de grasvelden tussen de woonblokken, boven het grotere grasveld ten westen van de onderzochte bomen en langs de grote bomen ten zuidwestelijke deel van het plangebied. De onderzochte bomen betreffen met zekerheid geen essentieel foerageergebied, omdat er qua groenstructuren ruim voldoende alternatieven rond het plangebied aanwezig zijn in de vorm van andere bomen in de wijk en op minder dan 100 meter ten zuiden van het plangebied is een groot oppervlak aan bosgebied aanwezig. Bij kap van bomen in het plangebied is daarom geen sprake van een significant negatief effect op foerageergebied van vleermuizen.

Er is binnen het plangebied geen sprake van een mogelijke vaste vliegroute van vleermuizen, omdat er binnen het plangebied geen lineair doorlopende landschapselementen, zoals ononderbroken bomenrijen, zijn gesitueerd. Effecten door de geplande (sloop)werkzaamheden aan de bebouwing op foerageergebied en vliegroutes zijn om bovengenoemde redenen uitgesloten, met uitzondering van eventuele effecten door lichtverstoring. Effecten van lichtverstoring kunnen echter gemakkelijk voorkomen worden door uitstraling van kunstlicht richting boomkronen te vermijden.

3.3 Conclusie vleermuizen

Tijdens de onderzoeken zijn foeragerende en passerende exemplaren van gewone dwergvleermuis en laatvlieger aangetroffen. Van geen van beide soorten is een verblijfplaats vastgesteld in de bomen, of gedrag dat kan duiden op een verblijfplaats zoals aantikken of zwermen. De bomen worden gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuis, maar het betreft met zekerheid geen essentieel foerageergebied, door de aanwezigheid van ruim voldoende alternatieven in de omgeving. Ook van een vaste vliegroute is binnen het plangebied geen sprake. Wel is een verblijfplaats vastgesteld in een appartementengebouw ten oosten van de onderzochte bomen. Het betreft een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. De geplande kap van de twee onderzochte bomen heeft echter geen effect op het functioneren van deze verblijfplaats, omdat deze zich op voldoende afstand van de bomen bevindt.

De voorgenomen kapwerkzaamheden in het plangebied leiden niet tot verstoring/vernietiging van beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen. Er is daarom geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Er zijn geen vervolgstappen zoals een ontheffingsaanvraag noodzakelijk voor de kap van de twee onderzochte bomen. Vanuit de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, dient onnodige lichtverstoring van foerageergebied (met name boomkronen en de omliggende grasvelden) in de actieve periode voorkomen te worden. Dit kan door tijdens werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst uitstraling van eventuele bouwlampen naar boven of richting voorgenoemde structuren te voorkomen. Gebruik bijvoorbeeld afschermende armaturen, beperk de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter, gebruik 'batlampen' en plaats niet meer verlichting dan nodig. Echter, doordat de kap van de bomen overdag zal plaatsvinden zijn deze maatregelen hoogstwaarschijnlijk niet van toepassing.

3.4 Overige soorten

De onderzochte bomen zijn geschikt voor algemene broedvogels. Bezette nesten zijn altijd beschermd, onafhankelijk van de soort en het moment van nestelen. Het is niet mogelijk hiervoor ontheffing te krijgen. Wanneer de kapwerkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen, wordt er geen negatief effect verwacht op algemene broedvogels. Het broedseizoen is geen vaste periode, maar voor de meeste soorten is de periode half maart - half augustus een goede indicatie, eerder of latere broedgevallen zijn mogelijk. Voer voor het uitvoeren van de werkzaamheden in het broedseizoen een broedvogelcheck uit om aanwezigheid van broedgevallen uit te sluiten.

4. Conclusie en advies

4.1 Verblijfplaatsen vleermuizen

- De onderhoudswerkzaamheden aan de bebouwing leiden niet tot verstoring of vernieling van verblijfplaatsen van vleermuizen. Bij kapwerkzaamheden is daarom geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen. Vervolgstappen, zoals een ontheffingsaanvraag met activiteitenplan zijn niet nodig.

4.2 Foerageergebieden en vliegroutes vleermuizen

- De werkzaamheden en ontwikkelingen leiden niet tot het verstoren van essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen. De geplande kapwerkzaamheden vinden overdag plaats, waardoor ook geen maatregelen noodzakelijk zijn om lichtverstoring te voorkomen.

4.3 Overige soorten

- Uit de quickscan soortenbescherming (ATKB, kenmerk 20221856) is gebleken dat aanwezigheid van jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels op voorhand is uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen, zoals een activiteitenplan en ontheffing noodzakelijk ten aanzien van vogels met jaarrond beschermde nesten.
- Houd rekening met algemene broedvogels. De kapwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden om verstoring of vernieling van bezette nesten van algemene broedvogels te voorkomen, tenzij een broedvogelcheck door een broedvogelkundige heeft uitgewezen dat er geen broedgevallen in de bomen of in de invloedssfeer van de bomen zijn gesitueerd. Het broedseizoen is geen vastgestelde periode. Indicatief wordt vaak de periode half maart - half augustus gehanteerd;
- Uiteraard geldt bij de uitvoering de algemene zorgplicht. Dit laatste betreft voornamelijk de aanwezigheid van broedvogels tijdens het broedseizoen (zie ook voorgaande punt).

5. Wettelijk kader

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Onder de Wet natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de Wet Natuurbescherming. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

Afbeelding 3.1: Aanwezigheid van beschermde soorten in 2023 rondom de onderzochte bomen in gele kaders. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.
 Bron ondergrond: Pdok viewer luchtfoto (app.pdok.nl/viewer).

Legenda

Verblijf-, foerageer-, passeerlocatie en vliegroute

